ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ГУЛИСТОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

Педагогика факультети

Педагогика ва психология кафедраси

Р Е Ф Е Р А Т

Мавзу: Педагогика фаннинг мақсад ва вазифаси.

Бажарувчи: 47-14 гуруҳ талабаси
Жуманазарова Сарвиноз
Қабул қилувчи: Исаева Г

Гулистон

Pedagogika fani. uning maqsadi, vazifalari va ilmiy tadqiqot usullari. Pedagogika fanining jamiyat taraqqiyoti va shaxs kamolatidagi tutgan urni.

rejasi:

1. Pedagogika fani, uning maqsadi.
2. Pedagogika fanining asosiy vazifalari .
3. Pedagogika fanining asosiy kategoriyalari.
4. Pedagogika fanining usullari.
5. YOsh avlod tarbiyasining maqsad va vazifalari.

Xalq xujaligining barcha soxalaridagi kabi yosh avlodga ta'lim-tarbiya berish borasida xam keskin o'zgarishlar sodir bo'lmokda. Respublikamizning ijtimoiy-iqtisodiy kamolati yosh avlodning saiiy xarakatiga bog'liq e'kanligi e'ndi xech kimga sir e'mas.

Kelajak yoshlarniki. YOshlar faoliyat farovon kelajagimiz mezonidir. YOshlar talim-tarbiyasi xar bir ota-onaning. Tarbiyachi O'qituvchining shu jumladan vrachlarning vatan oldidagi burchidir. Mana shu masulliyatli vazifani amalga oshirishda bizga birinchi galda pedagogika fani yordam beradi va barcha savollarga javob beradi. Insoniyat paydo bo'libdiki, inson o'zining ijtimoiy xayoti davomida orttirilgan tajribalarini quyi avlodga urgatish e'xtiyoji tug'ilgan va ta'lim tarbiyaning datslabki omillari vujudga kelgan. Ayniqsa tabiat, tibbiyot, kasb-xunar soxasida bu ko'zga yakkol tashlanadi. Atsa sekinlik bilan pedagogika fanining shakllanishiga aylanadi. Demak pedagogika fani usib kelayotgan yosh avlodni barkamol inson qilib tarbiyalash uchun talim-tarbiya mazmuni, umumiy qonuniyatlari va uni amalga oshirish yo'llarini urgatuvchi fandir.

Pedagogika fani o'zi kerakmi? bu bizga nima beradi. Bu erda gap faqatgina maktablardagi tarbiya to'g'ri sida e'mas balki e'ndi inson tarbiyasi to'g'ri sida ketadi. Bizning jamiyatda xar bir inson u kim bo'lishidan kat'iy nazar bola tarbiyasi bilan shugullanadi. SHunday e'kan agar biz pedagogika fanini chukur bilimga suyangan xolda ish olib borsak ta'lim-tarbiya juda samarali bo'ladi. SHuning uchun bu fan barcha bilishi kerak bo'lgan fandir. Bu bemorlarni davolashda xam Ayniqsa pediatriya soxasidagi vrachlar uchun shu fanning moxiyatini chukurrok anglash foydadan xoli e'mas. Biz xoxlaymizki xar qanday jamiyat o'ziga xos ta'lim–tarbiya muxiti va bunday ta'lim tarbiyani yaratadi xam. Jamiyatga zarar keltiruvchi jixatlarni qabo'l qilmaydi, balki uni tub-tagi bilan yo'qotish uchun ko'rashadi, va o'zligini topishga intiladi. Ms Amerika, Evropa talim tarbiyasini o'zbek Xalqi tarbiyasiga singdirish bu kaltabinlikdir. Ammo umumjaxon tarbiyasida o'zini oklagan tomonlarini olib o'rganish shartdir. O'zbek pedagogikasining asosiy vazifasi respublikamizda yashovchi turli millat e'latlarning orzu itsaqlarini monand talim tarbiyaning, xam nazariy xam amaliy muammolarini milliy kadriyatlar asosida to'g'ri xal e'tib borishdir.

Pedagogikaning asosiy kategoriyalari.

«Pedagogika» atamasi «peyis» -bola va «agogeyim»- etaqlamok degan ma'noni bildiradi. «daydegogos» so'zlaridan paydo bo'lgan. E'ramizdan oldingi III-IVasrlarda kadimgi Gretsiyada quldorlarning bolalarini toza xavoga olib chiqaruvchilarni «Pedagog» deb ataganlar.

Maktablardagi O'qituvchilarni «Didaskoy»lar deganlar. Ularni chex pedagogi YA.A. Kamenskiy «Pedagog deb nomlangan va xozirgi kungacha shu nom bilan yuritiladi. Pedagogika fanining «Didaktika talim nazariyasi qismi shu kadimiy lotincha «O'qituvchi nomi bilan atalishi xam bejiz e'mas. Pedagogika fanining ob'ekti asosan maktab o'quvchilarining, predmeti e'sa o'quvchilarga beriladigan ta'lim tarbiya nazariyasi va amaliyotidir. Pedagogika faniga tavsif berilganda «ta'lim», «tarbiya», «ma'lumot» degan so'zlar ishlatiladi. Ular pedagogikaning asosiy kategoriya tushunchalari deb nomlanadi. Bo'lardan tashqari yana «o'quvchi», «O'qituvchi», «usul», «intizom», «jamoa», «irsiyat», «muxit», «direktor» va xakozo tushunchalar xam mavjuddir. Tarbiya tushunchasini usib kelayotgan avlodda xosil qilingan bilimlar asosida aqliy kamolot dunyoqarashni, insoniy e''tiqod burch va ma'suliyatni, jamiyatni kishilarga xos bo'lgan axloqiy fazilatlarni yaratishdagi maqsadni ifodalaydi. Tarbiya tug'ilgandan to umrining oxirigacha olib boriladigan jarayondir. Tarbiya xammaga xamma vakt, xamma joyda olib borilishi kerak. Ta'lim maxsus tayyorlangan kishilar raxbarligida o'tkaziladigan, o'quvchilar bilim va malakalari bilan qurollantiriladigan, bilim qobiliyatlarini utsiradigan, ularni dunyoqarashini tarkib toptiradigan jarayondir. Malumot ta'lim tarbiya natijasida olingan va tizimlashtiradigan bo'lib, xosil qilingan ko'nikma va malakalar xamda shakllangan dunyoqarashlar majmuidir. Agar inson o'z shaxsiy manfaatini ko'zlab ukisa, o'rgansa o'z utsida tinmay shugullansa u oliy ma'lumotli bo'lishi, xatto olimlikka davogarlik qilishi mumkin. Lekin xaqiqiy kamolat e'gasi bo'lishi uchun u talim va malumotdan tashqari yuksak insoniy fazilatlar asosida tarbiyalangan bo'lishi lozim. Ana shu fazilatlar soxibiga tarbiya ko'rgan odam deyiladi. Olim bo'lish oson, odam bo'lish qiyindir.

Pedagogikaning boshqa fanlar bilan aloqasi va turi.

Bu fan yakka xolda rivojlanmaydi. U barcha fanlarning yutuqlariga suyangan xolda, foydalangan xolda rivojlanadi. Ms: tarix, psixologiya va sotsiologiya fanlariga bog'liq. Falsafa fani e'sa pedagogika fani uchun metologik asos bo'lib xizmat qiladi. E'tsetika va e'tika fanlari e'sa tarbiya nazariyasidan ma'lumot beradi. Bo'lardan tashqari odam anatomiyasi fiziologiyasi, bolalar gigienasi va pediatriya fanlari bilan u'zviy bog'liqdir. Xozirgi kunda pedagogika bir necha tarmoklarga bo'linadi: umumiy pedagogika /maktab tarbiyasi /

-maktabgacha tarbiya pedagogikasi

-madaniy okartuv pedagogikasi /madaniy-marifat ishlari boshqaruv muammolarini o'rganadi/.

-xunar-texnika ta'lim pedagogikasi.

-xarbiy pedagogika va xakozo.

Bo'lardan tashqari yana:

-oligofrene pedagogikasi /aqliy orkada kolganlar/

-tifle pedagogika / kur bolalar tarbiyasi/

-surde pedagogika /kur-sokov bolalar tarbiyasi/

Pedagogika fanining ilmiy tadqiqot usullari.

Xar qanday fan, fan sifatida o'zining ilmiy tadqiqot usullariga e'ga bo'ladi. Pedagogikani o'qitish, bilim berish, tarbiyalash jarayonlari va ularning moxiyatini quyidagicha o'rganish bilishni takozo e'tadi.

-ularning umumiy aloqasi, bir-birini takozo e'tishi va o'zaro ta'sir jarayonida bolalarni o'qitish va tarbiyalash, fan, madaniyat, axlok va sanat ta'lim va tarbiyaning kaerda amalga oshirilishidan kat'iy nazar u'zviy boglanishda bo'ladi. Ularning tarakkiy e'tish jarayonida vujudga keladigan o'qitish, tarbiyalash vazifalarini, shakllarni, usullarini o'zgarishi amalga oshirishning murakkabligi, xamma bolalarni bir xil andoza o'qitish tarbiyalash mumkin e'masligi.

-bolalar o'sishida ularning o'ziga xos xususiyatlarini xisobga olish, aqliy va xulkiy faoliyat, so'z va ish birligi mezonlariga tayanish.

-bolalar kamolatiga ta'sir qiluvchi an'ana, urf odatlar ularning o'rtasidagi tafovutlarni bilish, aniqlash asosida yaxshi bilan yomonni, e'sqilik bilan yangilik, jamoa o'rtasida yuz beradigan nizolarni xisobga olish o'zaro tanqid va xakozo.

-falsafiy kategoriyalar xodisa va moxiyat, sabab va natija, zarurat va tasodif, mazmun va shakl, imkoniyat va xakkoniyat, tarixiy va mantikiy, umumiy va xususiy kabilarni bilish va ularni pedagogika nuktai nazaridan talkin qila bilish va xakozo.

Xozirgacha mavjud va ishlab chiqarilgan quyidagi ilmiy tadqiqot usullari mavjud

1.Kuzatish usuli.
2. Suxbat usuli.
3.Bolalar ijodini o'rganish usuli.
4. Tets sinovlar usuli.
5.Maktab xujjatlarini taxlil qilish usuli.
6.E'ksperiment, tajriba, sinov usuli.
7.Tsatitsika ma'lumotlarini taxlil qilish usuli.
8. Matematika kibernetika usuli.

Kuzatish usuli

Bu usul ancha murakkab bo'lib, nazarda tutilgan maqsad qanday amalga oshirilganini aniqlash, O'qituvchi va o'quvchilarning o'zaro aloqalari, individlar farklarini kiyoslash uchun ishlatiladi.

Bunday ilmiy ko'rsatishlar nafaqat o'quvchilarning tabiiy faoliyatini balki ularning ilmiy dunyoqarashlarini shakllanishini aniqlaydi, ularni taxlil e'tadi.

SUXBAT USULI

Talim tarbiya jarayonini yaxshilash yoki yaratilgan ilmiy faraxlarini qanchalik to'g'ri e'kanligini aniqlash maqsadi suxbat usulidan foydalaniladi. Bu usul bir necha bosqichlarni va shartlari o'z ichiga oladi:

1: Suxbat uchun oldindan savol to'zish
2. Vakti va o'tkazish joyini belgilash.
3. Suxbat ishtiroklari sonidan xabardor bo'lish.

4. Suxbat uchun qo’lay sharoit va imkoniyat yaratish.
5. Maxmadona va bachkana bo’lmaslik
6. Suxbatdoshning kimligi, xarakter xususiyatini e’sdan chiqarmaslik.
7. Suxbat natijalarini taxlil qilish. Kiyoslash xulosa, va xayotga tadbik qilish.

Bolalarni ijodini o’rganish usuli.

Bu usulni qo’llashdan asosiy maqsad Respublikamiz yoshlarining to’liq obrazlarini va ularda ijobiy xislatlarni shakllantirishdir. SHu sababli yoshlarning to’liq obrazlarining va ularda ijobiy xislatlarini shakllantirishdir. SHu sababli yoshlarning turli yozma daftarlari, tutgan kundaliklar, yozgan xatlar, sher va xikoyalar, xayot rejalari, xisobotlarni ularning ma’naviyatlarini o’rganish uchun manba sanaladi.

Tets sinovlari usullari.

Surovnoma –bu anketa (fan so’z tekshirish) so’zi tets to’g’risida gapirish kerak:

Maktab xujjatlarini taxlil qilish usuli.

Maktab xujjat deyiladi: O’qituvchi va o’quvchilarning soni, jurnallari, kundaliklar, buyruqlar, shod, kengash, qurollari, rejalari, xisobotlar,daftar va boshqalar kiradi.

Bu xujjatlarning teshkirish orqali O’qituvchi va o’quvchilar jamoasi, ularning pedagogik faoliyati xaqida aniq ma’lumotlarga e’ga bo’linadi.

E’ksperiment, tajriba, sinov usuli.

«Tajriba qilib ko’rish» ma’nosini angalatadi. E’ks-tal tajriba ishlari asosan ta’lim tarbiya jarayoniga aloqador ilmiy faraz yoki amaliy ishlari tadbik jarayonlarini tekshirish, aniqlash maqsadida o’tkaziladi.

E’ksperiment usuli 3 xil o’tkaziladi:

1.Tabiy e’ksperiment 2.Laboratoriya e’ksperiment.

3. Amaliy tajriba Pedagogika e’ksperiment-tajriba ishlarni o’tkazishda quyidagi talablar mavjud:

1.Ishning aniq ilmiy jixatdan asoslangan farazini aniqlash va kutilish lozim bo’lgan natija uchun reja belgilash lozim:

2. Ilmiy ish yoki pedagogik faoliyat uchun aniq ob’ekt belgilash, amalga oshirish borasida kushimcha usullarini aniqlash.

3. Tajriba ishi o’tkazish vaktini va muddatini belgilash.

4. Tajriba uchun lozim bo’lgan –uskunalarning tayyor turishi.

5. e’ksperiment natijalarini taxlil qilish, xulosa chiqarish va tavsiyalar berish.

Malumotlarni tsatitsik taxlil qilish usuli
gapirish kerak.

Matematika va kibernetika usuli.

YOsh avlod tarbiyasining maqsad va vazifalari

Respublikamizda pedagogika fanining e’ng etakchi maqsadlaridan biri O’zbekitson xududida yashovchi xar bir fuqorani, xar bir millat xar bir e’lat, kishilari va ularning farzandlarini barkamol insonlar qilib tarbiyalash, mutsaqil respublikaning engil foydasiga aylantirishdir. YOshlarimizni tarbiyalash uchun

birinchi galda shark mutafakkirlarning, duru javxariga teng ma’naviy marosimlar datsur bo’la oladi. Abu nasr Farobiy, Axmad YAssaviy, Baxovuddin Nakshband, Ismoil Al Buxoriy, Abu Rayxon Beruniy, Baxovuddin Nakshband, Abu Ali Ibn Sino, Al Xorazmiy, Al Fargoniy Firdavsiy, Amir Temur, Navoiy, Bobur va boshqa unlab allomalarining ma’lumotlariga tayanib kurilsa tarbiya ta’sirchanligi yanada mukammal bo’ladi. Tarbiyaning bir necha turlari mavjud: (Aqliy tarbiya.) (Axloqiy tarbiya) (Jismoniy tarbiya) (Mexnat tarbiyasi) E’ktsetik tarbiya (Politexnik tarbiya) Gigienik tarbiya Jinsiy tarbiya va x.

ADABIYOTLAR:

1. Munavvarov A.K.-Pedagogika, Toshkent, «O’qituvchi», 1996,3-23 b.
2. Tursunov I, Nishonaliev U.-Pedagogika kursi, darslik.-Toshkent «O’qituvchi», 1997.-7-26 b.
3. Gaybo’llaev N.va b. Pedagogika-Toshkent: 2000,-7-16 b.
4. Baranov S.P. va b. Pedagogika, Toshkent. O’qituvchi 1990.-17-27 b.
5. Savin N..V. Pedagogika, Toshkent, «O’qituvchi»1975.-3-19 b.
6. Babanskiy YU.K. va b. Pedagogika. Moskva prosveshenie, 1988.-7-23 b.